

TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU APRĪTE 2017.gadā

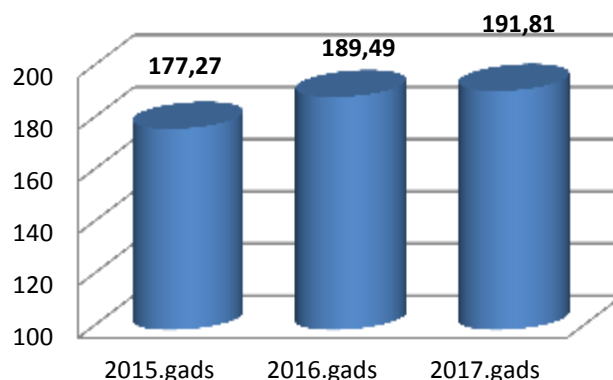
1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem

1.attēls

2017.gadā par tabakas izstrādājumiem iekasēti **191,81 milj. EUR**, kas ir par 2,32 milj. jeb 1,2% vairāk nekā 2016.gadā (skatīt *1. pielikumu*).

Akcīzes nodokļa ieņēmumu pieaugumu ietekmēja tabakas izstrādājumu akcīzes nodokļa likmju izmaiņas cigāriem, cigarillām un smēķējamai tabakai no 2017.gada 1.janvāra un cigaretēm no 2017.gada 1.jūlija (skatīt *2. pielikumu*).

Akcīzes nodokļa ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem (milj.EUR)

2. Tabakas izstrādājumu aprīte iesaistītie komersanti

2017.gada beigās Latvijā:

- 28 komersantiem bija 33 spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai, tai skaitā 3 komersantiem ir atļautas tādas darbības ar tabakas izstrādājumiem kā ražošana, apstrāde, pārstrāde un vēl 1 komersantam ir tiesības veikt fasēšanas darbības;
- 13 komersantiem bija spēkā speciālā atļauja (licence) reģistrēta nosūtītāja darbībai;
- 29 spēkā esošas licences tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecībai;
- 2112 spēkā esošas licences tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecībai.

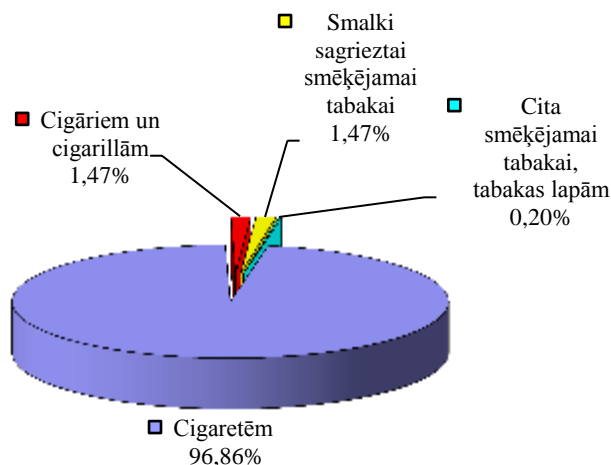
3. Patēriņam Latvijā nodotie tabakas izstrādājumi

Patēriņam Latvijā nodoto tabakas izstrādājumu apjomu izmaiņas vistiešākā veidā ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā. 2017.gadā ievestos/importētos tabakas izstrādājumus patēriņam Latvijā nodeva 13 komersanti. Kopš 2011.gada patēriņam Latvijā tiek nodotas tikai citās valstīs ražotas cigaretes.

Akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā, vērtējot pēc akcīzes nodokļa deklarācijās aprēķinātajām vērtībām, aprēķinātais akcīzes nodoklis par cigaretēm 2017.gadā sastāda 97% no kopējās aprēķinātās akcīzes nodokļa summas par tabakas izstrādājumiem, tādējādi patēriņam nodoto legālo cigarešu daudzuma izmaiņām ir vislielākā ietekme uz budžeta ieņēmumiem par tabakas izstrādājumiem.

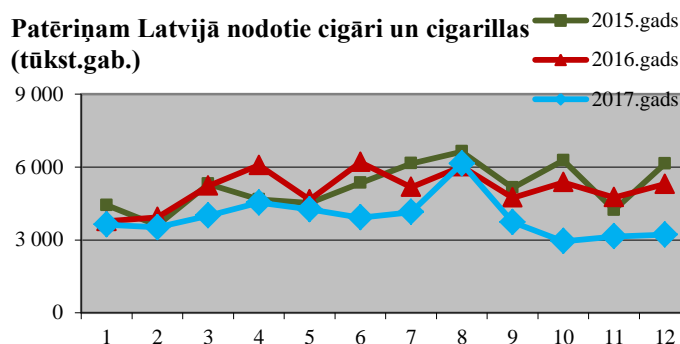
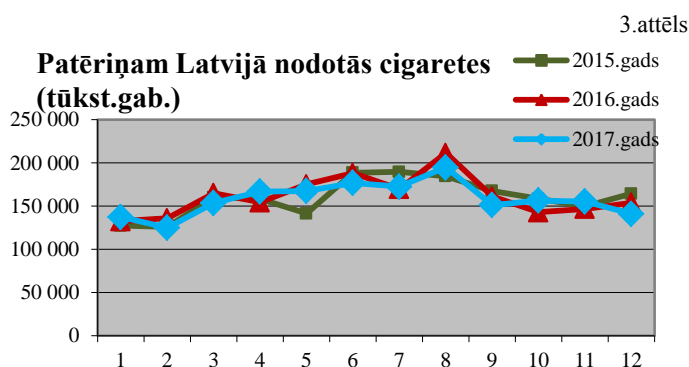
2.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūra 2017.gadā

Kopumā 2017.gadā patēriņam Latvijā nodoti **1 898 milj. cigarešu**, kas ir par 38 milj. cigarešu jeb par nepilniem **2 % mazāk** kā 2016.gadā (skatīt 3.pielikumu). Iemesli, kuru ietekmē krītas legālo cigarešu patēriņš, ir saistīti gan ar kopējo iedzīvotāju skaita, gan smēķētāju skaita samazināšanos, kā arī elektronisko cigarešu tirgus attīstību. Elektroniskās cigaretes kā inovatīvs produkts ar ievērojami mazāku cenu kā cigaretēm kļūst par vērtīgu nemamu aizstājējproduktu tradicionālajiem tabakas izstrādājumiem, it sevišķi ietekmējot jauniešu izvēli.

Latvijas patērētāju vidū 2017.gadā vispopulārākās ir bijušas "WINSTON", "L&M" un "MARLBORO" markas cigaretes. Populārāko cigarešu nosaukumus un lielākos komersantus pēc patēriņam Latvijā nodoto tabakas izstrādājumu apjoma skatīt 5.pielikumā.

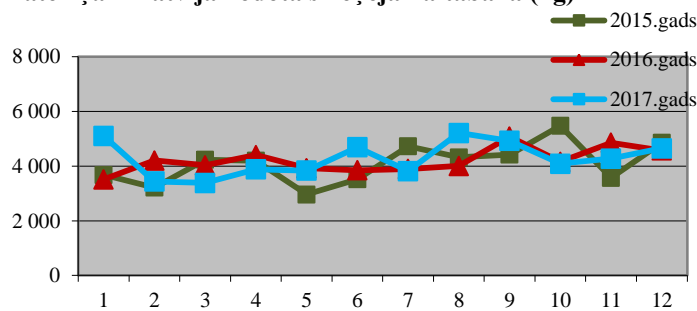
Cigāru un cigarillu apjoms, kas nodots patēriņam Latvijā 2017. gadā, salīdzinot ar 2016.gadu, **samazinājies par turpat 23%**. Patēriņam nodoto cigāru un cigarillu apjoma samazinājums vērojams praktiski visos šī gada mēnešos, ko izraisīja krasa akcīzes nodokļa likmes palielināšana (par 36%) no 2017.gada sākuma.

2017.gadā kopumā patēriņam Latvijā nodoti 51 291 kg **smēķējamās tabakas**, kas par 1,6 % pārsniedz 2016.gada patēriņam nodotos apjomus

Minētais smēķējamās tabakas daudzums ietver gan smalki sagrieztu tabaku cigarešu uztīšanai, gan citu smēķējamo tabaku.

2017.gadā patēriņam Latvijā nodotas arī 9 kg tabakas lapas. Karsējamā tabaka 2017.gadā patēriņam Latvijā nav nodota.

Patēriņam Latvijā nodotā smēķējamā tabaka (kg)

4.Tabakas izstrādājumu ražošana

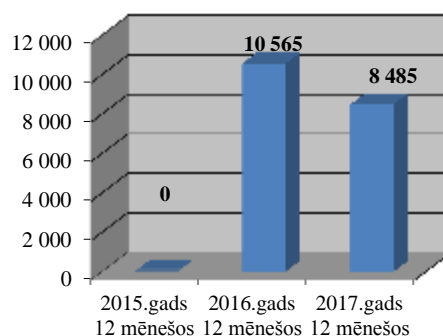
6.attēls

2017.gadā Latvijā trijiem akcīzes preču noliktavu turētājiem bija tiesības veikt tabakas izstrādājumu ražošanu un vienam komersantam bija tiesības veikt tabakas izstrādājumu fasēšanu, t.i. gatavus tabakas izstrādājumus (piemēram, cigārus, cigarillas) fasēt tirdzniecībai mazākos iepakojumos.

Vienam no trim tabakas izstrādājumu ražotājiem 2018.gada janvārī, saistībā ar būtiskiem akcīzes preču aprites nosacījumu pārkāpumiem, licence tika anulēta.

Visas 2017.gadā Latvijā saražotās cigaretes bija paredzētas izplatīšanai citās valstīs.

Saražotais cigarešu apjoms (tūkst.gab.)

5. Tabakas izstrādājumu aprite atliktajā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā

Tabakas izstrādājumu aprite atliktajā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā neietekmē Latvijas valsts budžeta ieņēmumus, taču ir būtisks akcīzes preču aprites posms, kas prasa īpašus uzraudzības pasākumus akcīzes nodokļa nodrošinājuma kontroles veidā.

2017.gadā Latvijas akcīzes preču noliktavās ievesti **4 435 milj.** cigarešu, **106 milj.** cigāru un cigarillu, **66 197 kg** smēķējamās tabakas, kā arī **150 331 kg** tabakas lapas un **13 500 kg** karsējamās tabakas¹.

Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, akcīzes preču noliktavās ievesto cigarešu apjoms samazinājies par nepilniem 6%, smēķējamās tabakas ievestais apjoms samazinājies par 1%, bet ievesto cigāru un cigarillu apjoms samazinājies par 10%. Salīdzinot ar 2016.gadu, 2017.gadā vairāk kā trīs reizes pieaudzis ievesto tabakas lapu apjoms, 2017.gadā ievesta arī karsējamā tabaka.

¹ akcīzes prece kopš 2016.gada 1.marta

No akcīzes preču noliktavām Latvijā 2017.gadā uz citām valstīm tika izvesti:

- 2 497 milj. cigarešu, no tām 97 % jeb 2 433 milj. cigarešu izvests uz citām dalībvalstīm. Kopējais no Latvijas izvestais cigarešu apjoms samazinājies par 8%;
- 61 milj. cigāru un cigarillu - uz citām dalībvalstīm nosūtīts par 7% vairāk kā 2016.gadā, krasi pieaudzis uz trešajām valstīm eksportētais apjoms (*skat. 3.pielikumā*);
- 15 332 kg smēķējamās tabakas (90% no tā uz ES dalībvalstīm), kas vairāk kā 2 reizes pārsniedz 2016.gadā izvestās smēķējamās tabakas apjomu;
- uz citām dalībvalstīm izvesta arī karsējamā tabaka - 10 490 kg un tabakas lapas - 149 331 kg.

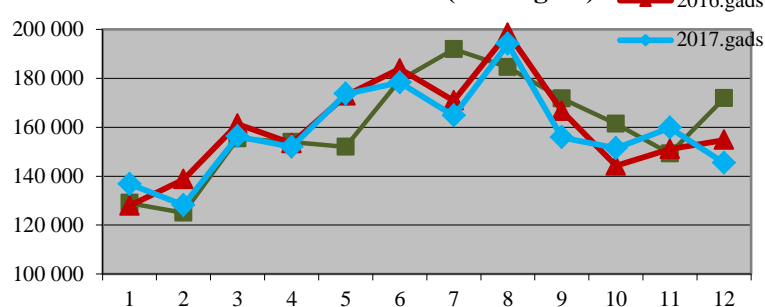
2017.gadā, salīdzinot ar 2016.gada datiem, par 6% pieaudzis kuģu un lidmašīnu apgādei, kā arī tirdzniecībai beznodokļu veikalos nodotais cigāru un cigarillu apjoms, – un par 8% pieaudzis smēķējamās tabakas apjoms. Savukārt cigarešu apjoms, kas nodots kuģu un lidmašīnu apgādei, kā arī tirdzniecībai beznodokļu veikalos, samazinājies par 4%.

6.Tabakas izstrādājumu realizācija mazumtirdzniecībā

7.attēls

Būtisks tirgus attīstības raksturojošais tabakas patēriņš iesaistīto sniegtajiem aprēķināts kopējais izstrādājumu daudzums, kas novirzīts realizācijai mazumtirdzniecības tīklā.

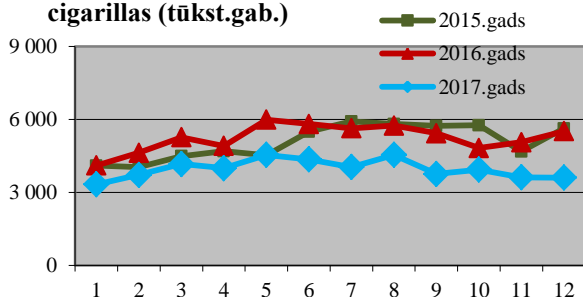
Mazumtirdzniecībai novirzītais cigarešu apjoms (tūkst. gab.)

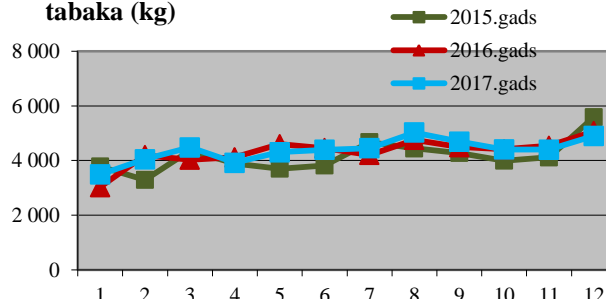
2017.gadā samazinājušies cigarešu (par 1,4%) un it sevišķi cigāru/cigarillu (par 24%) mazumtirdzniecībai novirzītie apjomi. Smēķējamās tabakas mazumtirdzniecībai novirzītais apjoms nedaudz pārsniedz iepriekšējā gada apjomu. Kopumā mazumtirdzniecības tīklā 2017.gadā realizēti 1 897 milj. cigarešu, 48 miljoni cigāru un cigarillu un 52 513 kg smēķējamās tabakas.

8.attēls

Mazumtirdzniecībā novirzītie cigāri un cigarillas (tūkst.gab.)

Mazumtirdzniecībā novirzītā smēķējamā tabaka (kg)

Anālītiskajā materiālā un pielikumos apkopota informācija no VID informācijas sistēmās iesniegtajiem pārskatiem uz datu apkopošanas brīdi. Informācija turpmākajās publikācijās var tikt precizēta.